

De zending onder de volken der aarde.

<https://hdl.handle.net/1874/354988>

900

(7)

DE ZENDING

ONDER

DE VOLKEN DER AARDE.

~~~~~

II. AZIË.

---

2. JAPAN EN CHINA.

»Toen nu Jezus geboren was te Bethlehem, in Judea, zie, daar zijn wijzen van het Oosten te Jerusalem aangekomen» zoo verhaalt Mattheus ons in het tweede hoofdstuk van zijn Evangelie en aan de herdenking daaraan wordt jaarlijks door onze Roomsch-Catholijke medechristenen en in andere landen ook door Protestanten een feestdag gewijd. Onder ons is dit geen gewoonte, maar de gebeurtenis, die zij alsdan feestelijk herdenken, is ons als hun merkwaardig, als een liefelijk zinnebeeld dat de geboren Koning der Joden ook verschenen was als een licht tot verlichting der heidenen, dat ook hunne wijzen en aanzienlijken zich voor Hem moeten buigen en hunne schatten, ja hun hart en leven Hem moeten wijden. Zijn er in den loop der eeuwen vele duizenden ge-

weest die dit hebben gedaan, meerdere zijn er die het nog niet deden. De meeste wijzen en aanzienlijken uit de heidenwereld zijn het voorbeeld dier eerstelingen niet gevolgd, maar in plaats van heilbegeerig naar den Koning der Joden te vragen, weigeren zij als hunnen koning Hem te erkennen. Zoo is het helaas! tot nu toe bij die volken van wie ik u thans wat ga verhalen. Van Jerusalem, waarmede wij in een vorig stukje eindigden gaan wij ditmaal naar het Oosten en wel naar landen nog veel oostelijker gelegen dan het land, waaruit eens wijzen te Jerusalem kwamen, maar ook landen met vele wijzen. Hebben wij onlangs West-Azie beschouwd, nu willen wij het meest oostelijk gedeelte van dat werelddeel bezoeken en daar treffen wij zeer beschaafde en wijze heidenvolken aan; maar nog schijnt de tijd verre dat daar de wijzen voor den geboren Koning der Joden nedervallen. Of mogten eens, mogten weldra wijzen en eenvoudigen, aanzienlijken en geringen voor Hem er zich buigen.

Japan en China zijn de landen die wij nu willen bezoeken om te zien, hoe het daar met het Christendom gesteld is. Beide landen hebben veel overeenkomst met elkander. Beide zijn bewoond door beschaafde heidenen. Beide hebben zich tot op onzen tijd voor elken omgang met vreemden als gesloten gehouden. Toch is het laatste, China,

't meest belangrijk, al was het alleen omdat het getal inwoners er meer dan tienmaal zoo groot is als in Japan. Wij zullen er dan ook het langst vertoeven. Maar eerst willen wij met dat Japan wat nader ons bekend maken.

A. Japan.

In het noord-oostelijk gedeelte van Azië liggen vier eilanden, die eene bevolking hebben van dertig à veertig millioen en te zamen het rijk van Japan uitmaken. De inwoners houden veel met landbouw zich bezig, maar bovenal munten zij uit door kunsten en handwerken en het Japansch verlakt en porselein is niet minder beroemd dan het Chinesesch. Allen zijn zij heidenen, al is het niet allen op gelijke wijze. Er zijn er, die alleen de goden van hun land aanbidden; anderen die ook vreemde goden huldigen en enkele van de meest beschaafden en ontwikkelden, die de dwaasheid der afgoderij erkennende eene soort van natuurlijke of rede-godsdienst hebben. Die verschillende godsdienstvormen u nader te beschrijven acht ik minder belangrijk. Bij de meeste heidenen en vooral bij dezulken, die meer dan anderen beschaafd zijn, is soms een duister besef van een hoog, voortreffelijk Wezen, maar dat staat naar hunne mee-

ning te hoog om regtstreeks aangeboden te worden. In plaats daarvan en zoo is het ook in Japan vereert men dan gestorven weldoeners des volks of indrukmakende natuurkrachten of onderscheiden hemelligchamen, die men onder vele beelden en dat soms de zonderlingste, afgrijselijkste zich voorstelt. Zoo hebben de Japanezen van den oppersten God een beeld, gitzwart van kleur met vier armen en vier hoofden en op elk van deze eene kroon van het edelste goud. Van de mindere goden hebben zij ook veel afbeeldsels, men zegt zelfs dat er in eenen tempel 33,333 zouden aanwezig zijn. Die tempel staat te Miaco, een stad op het grootste der eilanden gelegen. In dat Miaco houdt ook hun geestelijk opperhoofd zijn verblijf. Zij hebben namelijk een geestelijk opperhoofd en een wereldlijken keizer. De eerste wordt voor zoo heilig gehouden, dat hij door de aarde noch de lucht mag worden besmet, waarom hij steeds gedragen wordt in een gesloten prachtigen draagstoel. Zichzelven mag hij niet reinigen; maar anderen doen het hem, terwijl hij slaapt. Hij zetelt in een prachtig gebouw en regelt van daar de zaken de godsdienst betreffende.

Er is in de godsdienst en vooral in de zedeleer der Japanezen wel iets goeds. Zoo leeren zij b. v. dat men den keizer moet geven wat des keizers

is; dat men anderen moet behandelen, zoo als men zelf wenscht behandeld te worden; dat men zuiver van hart moet zijn; maar al hadden zij ook nog meerdere zulke goede en voortreffelijke voorschriften, wat baat het, zoolang men de kracht niet kent, die ze ons leert onderhouden. Dat ook Japan aan die kracht, de kracht die van zonde verlost en godewelbehagelijke godsvrucht ons leert, behoefte heeft, bewijst om van andere aldaar heerschende zonden te zwijgen, een gebruik, dat nog heden ten dage er gevonden wordt, het hara-kiri (gelukkig sterven) genoemd. Het bestaat in zich den buik open te snijden, waardoor voorname Japanezen soms genoodzaakt zijn zelve een einde aan hun leven te maken. De wijze, waarop dit geschieden moet is een wetenschap, waarin men behoorlijk onderwijs krijgt. Men doet dit, om een onteerende straf te ontgaan, ook wel om op iemand waardoor men beleedigd is zich te wreken, want ook hij moet dan op dezelfde wijze zich het leven benemen.

Al moge Japan dan in andere opzigten een beschaafd en verlicht land zijn, iedereen b. v. kan er lezen, toch noemen wij met volle regt ook het volk, dat daar woont, een in duisternis nedergezeten. Maar is er dan niets gedaan, vraagt gij, om het licht er over te doen opgaan, dat ons, Gode zij dank! be-

straalt? Gedurende de laatste twee honderd jaar was dit schier onmogelijk, omdat de Japanees alle verkeer met vreemdelingen vermeed en den toegang tot zijn land hem geheel ontzeide. Voor dien tijd hadden de Roomsch-Catholieken, die het werk der zending vroeger dan de Protestanten werkten, er in weten door te dringen. 't Was vooral een vriend van den stichter der bekende Jesuiten-orde, die ook Japan bezocht. FRANCISCUS XAVERIUS (wij zullen ook in China van hem hooren) kwam in het midden der zestiende eeuw in het Japansche rijk en volgde er den toen en later door Rome aangenomen stelregel om zich zoo veel mogelijk naar de bestaande godsdienstvormen te schikken. Vele andere zendelingen volgden hem en er was een tijd, dat duizenden in Japan uiterlijken eerbied aan het kruis betoonden. Maar in 1616 kwam er eene nieuwe regering die den Portugeezen, die veel te veel met staatszaken zich hadden ingelaten, en toen ook het door hen ingevoerde Christendom zeer vijandig was. Met ongehoorde woede werd er tegen gestreden en duizende mannen en vrouwen verloren het leven, onder welke er vele waren, die als echte geloofshelden stierven. Weldra was elk spoor van het Christendom er verdelgd. De eerbied voor het kruis maakte plaats voor openlijke verachting. Men vierde er van dien tijd af jaar-

lijks het feest van de kruisvertreding. De stedelijke regenten lieten dan ieder huisgezin bij zich komen en noodzaakten elk lid tot de kinderen toe om een kruisbeeld en een Mariabeeld met voeten te treden en nog van het jaar 1816 wordt gemeld, dat de regeeringsbeambten jaarlijks de huizen onderzochten en, zoo zij er slechts een stukje papier vonden met enig christelijk kenteeken, dan werd het gansche huis tot op den grond vernield en de bewoners werden ter dood gebragt.

Nadat zoo aan de Roomschen, die er uit Portugal waren gekomen, alle gemeenschap met Japan was ontzegd, is ons volk lang (tot 1854) het eenige in Europa geweest, met hetwelk de Japanezen eenige betrekking onderhielden. Nangasakki heet de handelstad, waar Nederlanders en Chinezen, maar ook geen enkel ander volk, toegang hadden en waar de eerste op een eilandje Desima in de haven der stad mogten wonen. Wij hebben echter weinig reden om ons daarop te verhoovaardigen. Moge ook al het verhaal niet waar zijn, dat ook Nederlanders om er meer handel te kunnen drijven en winst te behalen niet weigerden op het feest der kruisvertreding te doen wat alle Japanezen dan doen moesten, zeker is het, dat zij er zich het Christendom meer geschaamd hebben dan dat zij vrijmoedig er voor uitkwamen en dat zij

om de bekeering van Japan zich weinig bekommerden. Nog is en blijft het er duister. Wel zijn in den laatsten tijd de bepalingen voor vreemdelingen er minder gestreng, enkele havens voor hen geopend en is ook de belofte gedaan dat het feest der kruisvertreding zal worden afgeschaft, maar nog altijd is de vijandschap tegen het Christendom er groot. Enkele Protestantsche en meer nog Roomsch-Catholieke zendelingen zijn er beginnen te werken op die plaatsen, waar het verkeer van vreemdelingen geoorloofd is. Maar nog in dit zelfde jaar wordt ons van daar verhaald dat 2 à 3000 inboorlingen, die het Christendom hadden aangenomen op stoombooten werden ingescheept en naar afgelegene oorden in ballingschap gezonden. In eene vergadering van afgevaardigden des volks waagde slechts een enkel het de christelijke godsdienst te verdedigen, 210 verklaarden ze gevaarlijk voor den staat en nog is er de wet die den Japanees verbiedt Christen te worden niet afgeschaft. Moge het Hem, die niet alleen het hart van elken mensch, maar ook de landen der volken moet, maar ook kan openen, opdat zij acht nemen op Zijn woord behagen, weldra het, al is het dan ook niet meer zoo streng als vroeger, nog altijd gesloten Japan voor de prediking des Evangelies open te stellen en er dan niet meer als weleer het beeld

van den gekruisten CHRISTUS in eere worde gehouden, maar Hijzelf door het geloof in de harten der Japanezen woning maken en velen er Zijn beeld in hun leven vertoonen.

B. *China.*

Verlaten wij zoo Japan met de bede, dat het Godsrijk er kome, meer dan voor eenig land hebben wij dit te wenschen voor dat, waarheen wij ons nu begeven, het onmetelijke, ongeloofelijk sterk bevolkte China. Niet omdat wij de Chinezen liever hebben dan andere volken, maar omdat het verreweg het talrijkste volk is, dat op den aardbodem leeft. Het Chineesche rijk in het oosten van Azië heeft, eenige aangrenzende landen, die later veroverd werden, er bij gerekend eene uitgestrektheid grooter dan Europa. Het eigentlijke China bestaat uit 18 provincien, waarvan elk met een groot rijk van ons werelddeel als Frankrijk of Engeland te vergelijken is. Volgens de laatste tellingen en berekeningen heeft het gansche rijk eene bevolking van 400 millioenen. Dat dit ontzaglijk veel is, gevoelt gij als ik u herinner dat dit het derde gedeelte is van de menschen, die op aarde wonen, zoo dat van elke drie bewoners dier aarde één een Chinees is.

Zoo verbazend groot is hun aantal, dat men niet slechts meer dan eens twijfelend heeft gevraagd: zouden er, kunnen er zooveel Chinezen zijn? maar zich ook gedrongen heeft gevoeld opzettelijk te bewijzen, dat China zoo sterk bevolkt kan zijn. Uit die onderzoekingen is gebleken, dat de bevolking van China wel ontzaglijk groot, maar geenzins onmogelijk is. Al neemt men ook de ruimste berekening aan, dan is China toch naar evenredigheid niet zoo sterk bevolkt, als sommige landen in Europa, België b. v. of ons Vaderland. Daarbij is het een zeer vruchtbaar land, waar veel landbouw gedreven wordt. Men kan daarom wel aannemen, dat het in gewone jaren zijne bewoners voeden kan en toch verhuizen er jaarlijks nog velen en sterven er vooral in meer schrale jaren duizenden van gebrek, zoodat wij veilig de ontzaglijk groote bevolking voor waar kunnen houden. Maar als er dan in China 400 millioen menschen, het derde gedeelte van het mensdóm, wonen, zouden wij niet met verhoogde belangstelling dit volk willen kennen en weten wat het voor het Godsrijk en wat het Godsrijk voor China is? Wij hebben hier met een volk te doen, van 't welk er elke maand een millioen de eeuwigheid ingaat, een volk, van 't welk als er elken dag duizend bekeerd werden, het toch duizend jaar

zou duren eer alle inwoners Christenen waren. Zouden wij dan niet met belangstelling vragen: zijn er reeds eenige? is er gegronde hoop, dat er spoedig meerdere zullen zijn? Om deze en andere vragen eenigzins in geregelde orde te beantwoorden, verhaal ik eerst iets van het volk zelve, de godsdienst, die zij belijden, de ellende, die er heerscht, dan deel ik u iets mede van 't geen er vroeger gedaan werd en nog gedaan wordt tot vestiging en uitbreiding van het Christendom en wijs u eindelijk op hetgeen de verdere uitbreiding daarvan deels in den weg staat, deels bevordert.

Over de buitengewone talrijkheid van het Chineesche volk spraken wij daar even reeds. Maar niet alleen het grootste, ook het oudste der volken is het. Lang, zeer lang voor dat de volkeren, die heden den hoofdtoon voeren, Engeland, Frankrijk, Pruissen bestonden, bestond reeds China. 't Was er reeds, toen die magtige rijken der oudheid, die nu nog maar alleen in de herinnering bestaan, als Assyrië, Babel er waren. Niet zeer lang na den zondvloed schijnt het te zijn ontstaan. Hoe langer zoo verder trok een deel der menschen toen naar het oosten, tot dat zij aan de groote wereldzee, die daar thans China begrenst, stuitten. Daar werd een rijk gesticht dat waarschijnlijk naar

een koning TSIN, die ruim twee honderd jaar voor CHRISTUS leefde, sedert dien tijd in het westen onder den naam van China bekend werd. Langen tijd kende men er echter niets van dan den naam. 't Zelfde stelsel toch van uitsluiting, den Japaneezen eigen, werd reeds vroeg in China gevolgd. Om van de landzijde het af te sluiten en te verdedigen werd onder de regering van den zoo evengenoemden koning TSIN de beroemde Chineesche muur gebouwd, een muur van verbazende uitgestrektheid over bergen en rivieren opgetrokken en op bepaalde afstanden met poorten en torens voorzien. Door dien muur aan den eenen kant en de zee aan de andere zijde afgesloten, bemoeiden de Chineeezen zich eeuwen lang met geen andere volken en was het alsof zij bewoners van eene andere wereld waren. Wij moeten echter niet meenen dat zij alle beschaving missen. Neen! kunsten en wetenschappen werden er beoefend en vele belangrijke uitvindingen gedaan veel vroeger dan in ons werelddeel. Zeker is het, dat het buskruid, waarvan 't misschien wenschelijk was, dat het hun en ons onbekend ware gebleven er veel vroeger bekend is geweest dan in Europa. Ook kenden de Chineeezen voor ons het gebruik van het kompas en wat vooral merkwaardig is, de boekdrukkunst werd er stellig vierhonderd jaar

vroeger dan in Europa uitgeoefend. Zoo waren zij vroeg eenigzins beschaafd; maar van ontwikkeling, van vooruitgang is weinig sprake. Zij blijven geheel op dezelfde hoogte en de kinderen en de kindskinderen doen, wat reeds hun vaders en grootvaders deden. Over 't algemeen hebben zij meer een zekere vlugheid, handigheid dan wel diepte van verstand. Ook wij genieten de vruchten van hun arbeid en dat niet alleen in hogere maar ook in lagere standen. Kostbaar porselein en fraaije zijde wordt er vervaardigd, maar ook ontvangen wij van daar een algemeen bekenden, verfrisschenden drank, de thee, waarvan in Engeland alleen zestig millicoen pond jaarlijks uit China wordt ingevoerd. — Is het Chineesche volk alzoo een bedrijvig, 't is ook een zeer beleefd volk, al bestaat die beleefdheid dan ook veltijds maar alleen in vormen. Zij zullen u b.v. niet vragen: hoe heet gij? maar, welke is uw edele geslachtsnaam? en als gij daarentegen van dien beleefden vrager wilt weten, wie hij is, zal hij u antwoorden: de naam van mijn tot armoede vervallen geslacht is zoo en zoo. Wij besluiten uit dit staaltje reeds, dat zij alles behalve opregt zijn. Maar reeds genoeg van hunnen uitwendig maatschappelijken toestand; ook hunnen godsdienstigen willen wij eenigzins leeren kennen. Voornamelijk zijn er drie godsdiensten:

die van CONFUCIUS, van LAOTZE en van BOEDDHA. De beide eerste waren wijsgeeren, die nagenoeg te gelijkertijd, 500 jaar voor CHRISTUS, leefden. De stellingen van den eerste hebben uitsluitend betrekking op het tegenwoordige leven. Noch omtrent God noch omtrent eene toekomstige wereld wordt er iets bepaalds in geleerd. Toen CONFUCIUS eens naar God gevraagd werd door een zijner leerlingen, die weten wilde, hoe men de geesten dienen moest, gaf hij ten antwoord: »niet in staat zijnde om menschen te dienen, hoe kunt gij geesten dienen?» Even ontwijkend en onbepaald was zijn antwoord op de vraag omtrent een leven hiernamaals. »Den toestand der levenden niet kennde,» zeide hij, »hoe kunt gij den toestand der dooden weten?» Het voortreffelijkst in zijn leer is wel, dat aan de kinderen diepe eerbied voor de ouders wordt ingescherpt, maar van eerbied voor een hooger Wezen vindt men er weinig in en nog minder van liefde tot Hem. Bepaalt de leer van CONFUCIUS zich alzoo voornamelijk tot dit leven, die van LAOTZE, dien anderen wijsgeer, spreekt meer van een volgend leven. Een zalige onsterfelijkheid deelachtig te worden, leert hij, moet het voornaamste streven zijn van den mensch en het dooden des vleesches, de onderdrukking van alle begeerten en hartstochten is de weg om

die te verkrijgen. De hoogste wijsheid bestaat in het ontvlugten van de wereld der werkelijkheid met al hare begeerlijkheden en beslommeringen. Het zalig leven, dat men op die wijze verkrijgt, is echter niet veel meer dan een terugkeeren tot het niet. En datzelfde vindt men in de leer van BOEDDHA, die ook door vele Chinezen gevolgd wordt, hoewel zij niet oorspronkelijk Chineesch is, maar uit Indië afkomstig waar wij er later meer van zullen hooren. In China wordt BOEDDHA onder den naam van Fo vereerd en ook zijne volgelingen leeren, dat op te gaan, te verzinken in het niet voor den mensch zeer begeerlijk is en zijn hoogste streven zijn moet.

Zoo hoort gij het, hoe arm aan troost en kracht de godsdienstleer, ook van de meest beschaafde heidensche volken, is en dat de toestand dier volkeren daardoor ook in andere opzigten hoogst bedroevend is, zal ik u nu wel niet met vele woorden behoeven te verzekeren. Vooral is dit in China het lot van zieken en vrouwen. De eerste worden bij eenigzins behoefligen aanstonds buiten de deur gezet om daar te sterven, opdat door hun dood de woning niet verontreinigd worde, in welk geval zij veel geld tot hare reiniging moeten betalen. Ook is het lot der vrouwen in China zeer beklagenswaardig. De moord van

jonggeboren meisjes is er zeer algemeen. Zeker schrijver berigt ons dat alleen in Peking, de hoofdstad des rijks, elken morgen tien à twaalf lijkjes worden opgenomen, zoodat in die stad de moorden jaarlijks eenige duizende bedragen. Al vergeten wij daarbij niet dat Peking een der grootste steden der aarde is en eene bevolking heeft als ons vaderland, is het toch ontzettend. Niet minder wreed is de bekende gewoonte om de voeten der meisjes, opdat zij klein zouden blijven met zwachtels te binden, waarbij de teenen naar binnen worden gebogen en waarvan het gevolg voor het gansche leven is: een wanstaltige voet en een uiterst bezwaarlijke gang. In welk eene vernedering de vrouw in het algemeen er is, blijkt ook treffend uit eene vraag aan den zendeling LOBSCHIED gedaan, toen hij eenige, met wie hij toevallig in aanraking was gekomen, opwekte hare behoeften Gode bekend te maken: »Hoe!” zeiden zij, »mogen dan ook vrouwen bidden tot God?”

Gij twijfelt er dan ook wel niet aan, dat hoe hoog men soms opgeve van de beschaving en verlichting der Chineezen, ook dat volk behoefte heeft aan een beter licht, het licht des Evangelies.

Werd er en wordt er iets gedaan om het onder Gods zegen over hen te doen opgaan, vragen wij dan nu en met welk gevolg? Ook hier even

als in Japan zijn de Roomschen ons voor geweest. Dezelfde FRANCISCUS XAVIER, die Japan bezocht, kwam in China maar ook niet meer dan dat, want reeds op den dag zijner aankomst stierf hij. 't Was in het jaar 1552. De Portugezen zonden toen een gezantschap naar China en hoeveel XAVIER reeds in Indie en Japan gedaan had, was hem dat niets, zoo lang hij in China het kruis niet had geplant. Men had hem wel gezegd, dat het op straffe des doods verboden was aan land te gaan. Toch beproefde hij het, maar vond er ook den dood. Al zouden wij het nu voor China, evenmin als voor ons vaderland wensche-lijk vinden, dat het Roomsche-Catholicisme er veld won, wij hebben daarom toch eerbied voor de nagedachtenis van eenen man, die bij al zijne dwalingen toonde dat de godsdienst hem dierbaarder was dan zijn leven. En niet vruchteloos offerde hij dat leven voor zoo heilige zaak. Wat hem niet gelukt was, gelukte anderen na hem, en vele Roomsche zendelingen wisten in China door te dringen. Eerst werden zij oogluikend toegelaten, daarna zelfs begunstigd, maar later braken er hevige vervolgingen uit. In 1723 werden al de zendelingen van hunne standplaatsen verdreven en driehonderd kerken er verwoest. Toch heeft de Roomsche zending er tot heden

toe stand weten te houden en telt hunne gemeente in Peking, de hoofdstad des rijks niet minder dan zes en twintig duizend leden, die echter nog gedurig door de vijandschap tegen het Christendom te lijden hebben.

Eerst veel later, voor ruim zestig jaar zijn de Protestanten begonnen China zich aan te trekken. De eerste zendeling was een Engelschman, Morrison genaamd, die in 1807 er aankwam. Hij is na dien tijd door vier, vijfhonderd andere arbeiders gevolgd, door meer dan twintig verschillende genootschappen uitgezonden, van welke er in de laatste twintig jaar meer dan de helft kwamen, zoodat de ijver voor de Evangelieprediking daar te lande, nadat hij eens was opgewekt, gedurig toenam. De namen van de meeste dier heidenboden zijn u als mij onbekend; maar een is er onder hen, wiens naam dezen en genen mijner lezers wel aanstonds op de lippen zweefde, toen hij van China hoorde: KAREL GÜTZLAFF. Er zijn er zeker onder u, die zelf dien merkwaardigen man mogten zien en hooren, toen hij voor twintig jaren (in 1850) Europa en ons vaderland bezocht en alom belangstelling voor de Evangelieprediking in China zocht op te wekken. Reeds vijf en twintig moeitevolle jaren had hij toen achter zich, waarin hij eerst korten tijd op een der eilanden van

den Oost-Indischen Archipel, later in Siam, den langsten tijd in China arbeidde, waar hij naar het voorbeeld van PAULUS, die den Joden een Jood en den Grieken een Griek was, den Chineezzen een Chinees was geworden. Minder bekend is de wijze, waarop GÜTZLAFF zendeling werd en toch is zij belangrijk genoeg om algemeen gekend te worden. Ik wil ze daarom eenigszins uitvoerig u mededeelen. (*) In eene treffende proeve doet zij ons zien van wat kleine omstandigheden soms het lot van ons menschen afhangt. Toen GÜTZLAFF een twaalfjarige knaap was (hij werd in 1803 geboren), trok de toenmalige koning van Pruissen na de roemrijke overwinning op de Franschen in 1815 zijne geboorteplaats Pyritz in Pommeren door. Met den zoon van den predikant dier plaats had GÜTZLAFF de jongenswaardigheid of stoutmoedigheid, hoe wilt gij het noemen? aan den koning een door henzelfven vervaardigd gedicht over te reiken. Zij kropen daarop weg, vol angst over de gevolgen van den door hen gedanen stap. Hij had voor hen geheel andere, als zij vreesden. FREDERIK WILHELM vond behagen in hun gedicht en liet hen roepen, maar den heelen dag zocht men hen te vergeefs. Eerst 's avonds

---

(*) Het hier volgend verhaal is ontleend uit het Baseler Missions-Magazin 1859 blz. 450 en volgg.

werden zij gevonden en bij den koning gebragt. Deze was echter reeds te bed, maar had bevoelen aan elk der jongens vier dukaten te geven. Eenigen tijd daarna kwam van Berlijn een koninklijk schrijven, waarbij aan den jongen HEIDENREICH, zoo heette GÜTZLAFF's jeugdige vriend, werd toegezegd, dat hij op 's konings kosten mogt studeeren, aan GÜTZLAFF werden alleen onbepaalde beloften gedaan, want men wist met hem, die toen bij een zadelmaker in de leer was, niets aan te vangen. Zes jaren later wordt de koning opmerkzaam gemaakt op de Zendingschool van den predikant JÄNICKE te Berlijn en op de belangrijkheid dier jeugdige onderneming. De vorst stelde er belang in en had ook GÜTZLAFF nog niet vergeten. Hij liet hem vragen of hij ook lust had om zendeling te worden en op zijn bevestigend antwoord, zond hij hem naar JÄNICKE met de belofte jaarlijks vijfhonderd Pruissische daalders voor zijn onderhoud te zullen betalen en die som te blijven geven ook na het vertrek van GÜTZLAFF. JÄNICKE had echter weinig zin in den koninklijken beschermeling en hij had er reden toe. Toen GÜTZLAFF bij hem kwam, zeide hij tot hem: »wees welkom, lieve broeder! maar wat komt gij hier doen?» »Ik wil kanselredenaar worden" antwoordde de eerzuchtige jongeling, »ach!" hernam

de door dit antwoord nog meer verontruste JÄNICKE, »daartoe is het hier de plaats niet, maar kom maar.» GÜTZLAF kwam en studeerde met onge- loofelijken ijver, maar alleen om knap, beroemd te worden, om zich een naam te maken. Maar toen hij er eenigen tijd geweest was, kwam hij voornamel- jk door middel van gesprekken met een anderen kweekeling tot het inzicht, dat men met een ander oogmerk Evangelieprediker en wel Evangelieprediker onder de Heidenen worden moet, in één woord GÜTZLAF kwam er tot waarachtige, hartelijke bekeering. Van daar vertrok hij in 1823 naar Rotterdam. JÄNICKE zelf toch zond destijds nog geen zendelingen uit, maar vormde hen alleen om dan door andere genootschappen te worden uitgezonden. In Rotter- dam bleef GÜTZLAF nog drie jaar en ging toen uit als zending van ons genootschap. Reeds toen verlangde hij naar China, maar onze zende- lingen arbeiden op de eilanden van den Indischen Archipel. Daarom nam hij dan ook later zijn ontslag, hoewel hij tot aan zijn dood in vriend- schappelijke betrekking met ons genootschap bleef. Twintig jaren heeft hij toen in China gearbeid en vele streken bezocht, waar vóór hem geen Europeaan was geweest. Zijn voorname doel was zoo veel mogelijk Evangeliepredikers uit de inlan- ders te vormen. Door deze wilde hij dan op

hunne landgenooten werken. 't Schijnt echter dat hij in de keuze dier mannen niet altijd even gelukkig was, waardoor hij van zijn werk niet die vruchten zag, die hij er van gehoopt had. Om aan dat werk nog meer uitbreiding te kunnen geven deed hij zoo als ik daar straks zeide, in 1850 eene reis naar Europa, ook in ons vaderland en op vele plaatsen werden toen China-vereenigingen opgericht. Zelf keerde hij vol moed en ijver weder naar het land, dat hem lief was als het land zijner geboorte, maar korten tijd, nadat hij er was wedergekeerd, is hij er gestorven. Men heeft hem den Apostel der Chineezen genoemd. Dien weidschen naam geloof ik echter niet, dat hem toekomt. Liever zou ik hem met anderen den verspieder van China noemen en geen anderen naam haast kunnen zij dragen, die tot nu toe voor en na hem er arbeidden. Een der voornamesten van die was een Engelschman, MEDHURST, die in 1835 een gevaarlijken togt langs de kusten deed, werkelijk om er niet anders te doen, dan te zien, waar het land bloot was. Ik zou u veel nog van zijne reis, veel ook van den arbeid der tegenwoordige zendelingen kunnen verhalen, maar ik zou dan al te uitvoerig worden. Alleen wil ik u nog zeggen dat er in 1869 reeds 306 plaatsen waren, waar Protestantsche

zendelingen arbeiden, terwijl het getal der Chineezen, die het Christendom hadden aangenomen meer dan 5000 bedroeg en eindig dan met u te wijzen op 't geen de Evangelieprediking in China deels in den weg staat, deels ook bevordert.

En dan reken ik onder het eerste inzonderheid den aard der bevolking. De Chineezen zijn niet slechts onoprecht en listig boven alle beschrijving, maar ook onbegrijpelijk trotsch. 't Is niets geen beminnelijk volk. Zij verbeelden zich niet maar de grootste natie onder den hemel te zijn, maar houden zichzelf ook voor de eenige beschaafde en magtige. Zij beschouwen alle andere, of als lijfeigenen onder den keizerlijken scepter of als barbaren zonder eenige beschaving, ongeschikt om door de gewone beginselen van rede en mensche-lijkheid bestuurd te worden. In alle openbare stukken worden wij volken van Europa er zeer eenvoudig barbaren genoemd. Nu spreekt het wel van zelf dat, waar zij op anderen laag neerzien, zij het ook doen op de godsdienst door dezen hun verkondigd. - Daarbij komt nu, dat vele Engelschen er zich waarlijk niet gedragen op eene wijze, dat zij er zich achting verwerven. Vooral is het de schandelijke opium-handel, die er onge-loofelijk veel nadeel doet. Die opium wordt in Britsch-Indie gekweekt en gedroogd in China in-

gevoerd. Hij wordt door den opium-schuiver (zoo noemt men zijn gebruiker) eerst week gemaakt met water, tot dat hij als een dikke stroop is, dan windt hij hem om de punt van een ijzeren naald en houdt hem in een opiumlamp, die voor staat en doet hem dan in een kort pijpje, waaruit hij hem rookt, Dat opium-rooken nu oefent een voor de zinnen aangename, maar bedwelmenden invloed uit en bederft den mensch naar ligchaam en ziel. Daarom heeft de keizer van China den invoer er van verboden en wat doen nu de Engelschen? Zij weten jaarlijks voor zes millioen gulden van die verboden waar in te smokkelen. 't Is een vreeselijke maar ware opmerking, dat de eerste aanraking van heidensche volken met zogenoemd christelijke den eersten altijd nadeel brengt. In Afrika werden zij er slaven door in den eigenlijken zin des woords, in Amerika brandewijn-, in China opiumslaven. Aandoenlijk, voor Christen volken en vorsten diep beschamend was het antwoord, dat een Chineesch keizer gaf op den raad, den opium-invoer toe te laten, maar er eene belasting op te leggen, waardoor hij met 7 à 8 millioen gulden jaarlijks zijne niet ruim voorziene schatkist kon vullen en hij toch het opium-gebruik niet beletten kon. »'t Is waar» zeide hij »ik kan den invoer van 't vervloekte gif niet verhinderen,

de winzucht van slechte menschen zal al mijne wenschen en maatregelen verijdelen, maar niets zal mij bewegen uit de ondeugd en de ellende mijns volks eene bron van inkomsten voor mijne schatkist te maken." Wie denkt hier niet met diepe schaamte aan het jenever-drinkend Nederland en aan zoovelen die dat gebruik verdedigen, omdat het' voor gemeente en rijk zoo vele baten afwerpt?

Voor eenige jaren gaf die opium-invoer aanleiding tot een oorlog met Engeland, maar was dit op zichzelf beschamend en bedroevend, ook hier heeft God het kwaad, dat menschen tegen elkan- der dachten, ten goede gedacht. Bij den vrede, waarbij aan dien krijg een einde kwam, werden minstens vijf groote handelsplaatsen voor Europea- nen en dus ook voor de zending open gesteld.

En vraagt gij nu, wat die zending, de prediking des Evangelies onder de Chineezen bevordert? In de eerste plaats zou ik daartoe rekenen: de on- gemeene talrijkheid des volks. Als China het Christendom eens aanneemt, dan is 't derde deel van 't menschedom gewonnen. Door die millioenen wordt ééne taal gebezigd, zoodat eene vertaling des Bijbels, die reeds bestaat, voor eene onmete- lijke massa bruikbaar is. Die taal moge moeilijk zijn, maar kent men ze ook eens, dan wordt men

door meerderen verstaan, dan wanneer men tien Europesche talen kende. Daarbij worden reeds inboorlingen, onder wie vooral een LEANG-AFA uitmuntte een door middel van den eersten zendeling MORRISON bekeerde, met goed gevolg als Evangeliepredikers uitgezonden. Nog hebben wij als een zeer verblijdend verschijnsel te noemen dat na een bloedigen oorlog voor weinige jaren de regeringen van Noord-Amerika, Rusland, Frankrijk en Engeland een verdrag met den keizer van China maakten, waarbij hun veel meer werd toegestaan dan hetgeen Engeland na den opium-oorlog verkreeg en het gansche rijk onder behoorlijke voorzorgen door vreemdelingen thans bezocht mag worden, zoodat wij van China kunnen zeggen: het land ligt nu voor de prediking des Evangelies open. En waar Roomsch-Catholijke zendingen ijverig daarvan gebruik maken, ziet de regering het zelfs niet ongaarne, dat ook dezulken in het binnenland gaan, welker leer op de gehoorzaamheid der onderdanen aan de wereldlijke magt over hen gesteld geen inbreuk maakt. Zoo is er dan ook veel, wat de Evangelie-prediking in China aanmoedigt. Toch hebben wij niet daarom alleen goede hope voor dat land. Niet op de belofte en de bescherming van den keizer van 't Hemelsche Rijk, zoo als de gebieders van China zich noemt, gronden wij die,

maar op de belofte van den Koning der Koningen en den Heer van hemel en aarde, dat de aarde vol zal worden van zijne kennis en op de verzekering van Zijnen grooten Zoon, dat Hij tot aan de voleinding der wereld is met allen, die aan Zijn bevel gehoorzamen: predikt het Evangelie allen creaturen. Met Zijne hulp zullen wij ook China voor Hem veroveren of liever Hij, die ook voor de Chinezen stierf en nu leeft, zal het Zich ten eigendom maken, den arbeid er zegenend van hen, die den geboren Koning der Joden aan aanzienlijken en geringen, aan wijzen en eenvoudigen er verkondigen als ook hun Zaligmaker en Heer.

A 2157754

Bij de Drukkers en Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN, zijde
verkrijgbaar de volgende Kleine Stukjes

	Cents.		Cents.
1. Peter Lobeck	15	41. Lydia S.....	07½
2. De welbestede stuiver.....	10	42. Hugo Bourne.....	07½
3. De wever uit Welsh.....	07½	43. De christelijke viering van den Zondag	05
4. De kleine bewoner van het Auverguésche Gebergte....	10	44. Henri Obookiah.....	10
5. Arne Sara.....	04	45. De zendelingen in Groenl.,	15
6. De jonge Hutbewoonster... 22½		46. Het bezoek bij een kranke.	15
7. Opwekking te Elberfeld....	05	47. Brieven van een' leeraar ..	15
8. De Iersche boer.....	10	48. Polycarpus	10
9. Elisabeth Cunningham.....	15	49. Als God werkt, wie zal dan keeren?.....	15
10. John Robins, de matroos... 10		50. De Soldaten-dochter	
11. Uitbreiding der Parabel ... 10		51. Het gelukkige sterf bed... 10	
12. Kolonel Jacob Gardiner.... 15½		52. De weg en het middel ... 15	
13. De Stroopers-dochter..... 10		53. De gast zonder bruijtofskl. 07½	
14. De Bode met goede tijding. 15		54. Treffend voorbeeld	07½
15. Jansje Allan	15	55. Levensschets v. Blumhardt 15	
16. Zonderlinge tusschenkomst der Voorzienigheid.....	07	56. Hadara.....	04
17. Levensber. van Amelia Gale 07½		57. De oude geneesheer	10
18. Sara Hill.....	12½	58. De roepstem des Heeren 15	
19. De geschied. van MarySmith 12½		59. Anna Walsh	07½
20. De Dorps-predikant	10	60. Eerste zend. te St. Thomas 15	
21. De waarheid van het Evang. 10		61. Thirza.....	20
22. Kracht des geloofs	10	62. Vroege godsvrucht	07½
23. Herman de houthakker.... 12½		63. De Russische kleermaker, 07½	
24. Laatste uren v. John Cowper 10		64. Kermerk. v. een kind Gods 07½	
25. Het einde van den tijd.... 10		65. Overtuiging verwaarloosd. 12½	
26. Wat God bewaart, is wel bewaard.	15	66. Woord aan jonge moeders. 07½	
27. Wie zijt gij? Wat hebt gij te doen?.....	10	67. De onbekende zending.. 04	
28. De weërhaan van het kasteel 12½		68. Mevrouw Rumpff.....	10
29. Eben-Haüzer inLatakko... 10		69. Opmerkelijke leiding Gods 07	
30. Indiaansche bekeerlingen .. 10		70. Een nieuw traktaatje..... 10	
31. De Christen-feesten.....	05	71. De vrome landman.....	07½
32. Verhaal van 2 predikers... 07½		72. Ged. over de eeuwigheid.. 07½	
33. De tijd en de eeuwigheid.. 10		73. Maria	10
34. Kort en heilzaam berigt ... 10		74. William	07½
35. Johan Coenraad Ter Linden 07½		75. De Christen in het gasthuis 03	
36. Een beroep op het hart 12½		76. Lord Teignmouth.....	10
37. De landman in den Elzas... 10		77. Leven van Schwartz, ... 08	
38. Sterfgevallen van zeven be- keerde heidenen ..	10	78. Wie zoekt die vindt.....	05
39. Levensloop van C.L. Töpfer. 07½		79. Levensb. van een' soldaat.. 05	
40. Eeuige bijzonderheden uit het leven van Morrison.....	15	80. Pacalsdorp.....	07½
		81. Onnodige zorgen	04
		82. Zachéüs.....	08
		83. De twee bureu	10
		84. Bekeering v. A. H. Franke. 04	